

~ SERMAYE VE EMEK ~

Tel: 0212 661 94 52

<https://www.dersevim.net>

<facebook.com/DersEvimnet>

<instagram.com/dersevim>

CEYLAN
HOCA

SANAYİ İNKILABI ÖZELLİKLERİ

4 başlıkta ifade edilir.

1. Kölelik düzeni
2. Feodal düzen
3. Atölye tipi üretim
4. Manifaktür (imalat) dönem

Kölelik Düzeni

- Tarım faaliyetlerinin başlaması ile ortaya çıkmıştır.
- Basit araçların yapılması ve demirin kullanılması bu düzenin temelini oluşturur.
- Paranın icadı ile tüccar sınıfı ortaya çıkmıştır.

Feodal Düzen

- yaygın olarak görülmüştür.
- Topraklarda çalışan serfler tarımsal üretimi sürtlarken, zehirlerde ticaret ve zanaatla gainerler düzenini oluşturmıştır.
- Sınırlı tüketim olduğundan ekonomide durgunluk ve ekonomik yapı oluşmuştur.

Atölye Tipi Üretim

- öncesi ortaya çıkmıştır.
- Çalışma ve yaşam alanları ayrılmıştır.
- Bir hiyerarşi gelişmiştir.

↓
Çirak-kalfa-usulü

Manifaktür (İmalat) Dönem

- öncesi ortaya çıkmıştır.
- Fabrika sistemine geçiş ifade eden kapitalist üretim tarzıdır.
- Herhangi bir malın kullanılarak üretilmesini ifade eder.
- kavramı yaygınlaşmış üretimde gözle görülür artışlar yaşanmıştır.

ENDÜSTRİYEL DÖNEM GİRİŞİ

- Üretimde kol gücünün ve hayvan gücünün yerini makinelerin almasıdır.
- Adam Smith → Millî İktisat Dengeliği

↳ loncalar kaldırıldı.



- Sanayi devrimi ilk olarak başlamış ve yayılmıştır.
- ↳ neden?

- James Watt → 1760
- Hargrave → 1777
- Cartwright → 1786

Klasik Üretim

- Üretimde el emeği ön plandadır
- İş bölümünde geleneksel eğitimden yararlanılır.
- Üretim teknolojisi basittir.
- Üretimde çalışan sayısı sınırlıdır.
- Üretim araçlarının mülkiyeti zanaatkara aittir.
- Üretim ve satış aynı mekanda gerçekleşmektedir.

Endüstriyel Üretim

- Üretimde makineleşme ön plandadır.
- İş bölümünde modern eğitimden faydalanılır.
- Üretimde gelişmiş teknolojiler kullanılır.
- Çalışan sayısı binlerle ifade edilir.
- Üretim araçlarının mülkiyeti fabrika sahibine aittir.
- Üretim fabrikalarda, satışlar iç ve dış pazarlarda yapılır.

Endüstri Devriminin Sonuçları

- Sanayi şehirleri kuruldu.
- Köyden kente göç başladı. Şehirlerde hızlı nüfus artışı oldu. Çevre, kirlilik, yerleşim sorunları oluştu.
- İşçi sınıfı doğdu. Şehirlerde işsizlik ortaya çıktı. İşçi haklarını savunmak için kuruldu.
- Hammaddeler ve ihtiyacı arttı bu da hız kazanmasına neden oldu.
- Liberalizm, kapitalizm, emperyalizm, komünizm, sosyalizm, kavramları ortaya çıktı.
- Birliğini tamamlayan Almanya ve İtalya'nın sömürge yarışına girmesi ile ekonomik rekabet başladı.

OSMANLI DEVLETİ'NDE ENDÜSTRİYEL ÜRETIME GEÇİŞ

- Osmanlıda sanayi üretimi 18. yüzyıl kadar "Loncalar" tarafından yapılmıştır.
- III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde sanayileşme faaliyetleri daha çok askeri üretime yönelik gelişmiştir.
- 1840'dan sonra devletçilik politikası uygulanarak batı tarzı imalat-hane ve fabrikalar kurulmaya başlandı.
- İstenilen sanayi üretimi gerçekleştirilemedi. Kapitülasyonlar ve 1838 Batı Limanı Ticaret antlaşması ile ucuz sanayi mallarını Osmanlı pazarına sokunca yerli üretim sayıfladı.

Esnaf Şirketlerinin Kurulması

– Dağınık Osmanlı esnaf teşkilatlarını bir araya getirip rekabet gücünü arttırmak amaçlanmıştır.

- Simkeşler
- Debbâğlar
- Saraclar
- Kumaşçılar
- Dökümcüler
- Demirciler

– Savaşlar, Yenigeri isyanları, azınlık isyanları, Dış baskılar Osmanlı ekonomisini kalkındırma girişimlerini sekteye uğratmıştır.

- Islah-ı Sarayi komisyonu
- Şirket-i Hayriye

Balta Limanı Ticaret Antlaşması (1839)

– Osmanlı Devleti ve meselesinde İngiltere'nin desteğini almak için imzalamıştır.

– İngiltere'ye çok geniş ekonomik haklar verilmiş, yed-i vahit kaldırılarak istedikleri hammaddeleri satın alma hakkı verilmiştir.

– İa ticarette yerli tüccarla aynı vergi oranına tabi tutuldu.

↓
Sonuç

– Osmanlı pazarı yabancıların kontrolüne geçti.

– Avrupa ile rekabet edemeyen Osmanlı esnafı iflas etti.

– Gümrük gelirleri azalan devlet Kırım Savaşı'nda dış borç almak zorunda kaldı.

SÖMÜRGEÇİLİK

15. yüzyıldan itibaren

gelişmeye başlamıştır.

Sömürgecilik: Bir devletin başka ulusları siyasi ve ekonomik egemenliği altına almasıdır.

Emperyalizm:

→ Sömürgeleri kendi mülkü gören emperyalist devletler, köle ticaretine yönelerek insanları asimile etmeye yöneldiler.

→ Amerika'daki Aztek, Maya, İnka medeniyetlerini yağmalayıp yok eden Avrupalılar, Afrikalıları köleleştirip iş gücü olarak kullandı.

→ İngiltere Hindistan'ı sömürgeleştirmek için Doğu Hindistan şirketi'ni kurdu (1599).

OSMANLI'NIN SON DÖNEMLERİNDE EKONOMİK HAYAT

Dış Borçlar Sorunu

– İlk dış borç →

Duyun-ı Umumiye idaresi (1881)

- Yeni saray yapılması
- 93 Harbi'nin getirdiği mali yıkım

→ Muharrem Kararnamesi

↪ Devletler yerine alacaklı banka ve şirketler muhatap alındı.

İttihat ve Terakki'nin Milli İktisat Politikası

- Friedrich List

- milli burjuvazi oluşmadan kalkınmanın olmayacağına inanmışlardır.

- I. Dünya Savaşı'nın getirdiği mal tedariki sıkıntısı sürecinde artan ürün fiyatlarını dengelemek için "İstanbul Şehremaneti" yeniden yapılandırıldı.

- Bab-ı Ali Baskını ile yönetimi ele geçiren İttihatçılar milli ekonomi politikalarına hız verdi.

• 1914'te kapitülasyonlar kaldırıldı.

• Düyun-ı Umumiye İdaresi'nin faaliyetleri askya alındı.

- Ticari yazışmalarda Türkçe zorunlu yapıldı.
- Yabancı şirketler denetim altına alındı.
- Milli anonim şirketler kuruldu.
- İtibar-ı Milli bankası "
- Vergiden muaf yabancı üreticiler vergiye tabi tutuldu.

ÖRNEK:

Batılı emperyalist güçler, Sanayi İnkılabı ile birlikte sömürgecilik ve emperyalizm anlayışıyla dünyanın birçok bölgesini kendi çıkarları doğrultusunda sömürgeleştirdiler.

Aşağıdakilerden hangisi ucuz iş gücü ve insan kaynağı açısından diğerlerine göre en çok sömürülen kıta olmuştur?

- A) Okyanusya
- B) Afrika
- C) Kuzey Amerika
- D) Avrupa
- E) Güney Amerika

ÖRNEK:

Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti'nin sanayileşme çabalarını engellediği savunulabilir?

- A) Balta Limanı Ticaret Antlaşması'nın imzalanması
- B) Ticaret Bakanlığı ve ticaret mahkemelerinin kurulması
- C) Sergi-i Umumi-i Osmaninin açılması
- D) Demiryolu projelerinin hayata geçirilmesi
- E) Sanayi mekteplerinin açılması

ÖRNEK:

Aşağıdakilerden hangisi Sanayi inkılabı öncesindeki üretim organizasyonlarından biri değildir?

- A) Köleci Üretim Biçimi
- B) Feodal " "
- C) Atölye Tipi Üretim
- D) Manifaktür Tipi Üretim
- E) Otomasyon " "

ÖRNEK:

- I. Çalışma ve yaşam alanlarının birbirinden ayrılmaması
- II. Usta-kalfa-gırak ilişkisi içinde üretimin yapılması
- III. Seri üretim sonucu pazar ihtiyacının ortaya çıkması

Yukarıdakilerden hangileri atölye tipi üretim tarzının özellikleri arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

ÖRN:

- I. Ham madde
- II. Pazar
- III. Ucuz İş Gücü

Emperyalist batılı devletler yukarıdaki hangi ihtiyaçlarını karşılamak için sömürgelerini kullanmışlardır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

ÖRN:

Amerika'nın keşfinden sonra buradaki arazilerde siraata başlayan emperyalist devletler, yerli halkları çalıştırmaya kalktılsa da siraata alışık olmayan bu insanlardan bekledikleri verimi alamadılar.

Bu durumun sonucunda emperyalist devletlerin:

- I. Afrika'dan köle getirme,
 - II. Madencilğe yönelme,
 - III. Ticarete ağırlık verme
- faaliyetlerinden hangilerini gerçekleştirdiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III

I, II ve III

ÖRNEK:

Pttihat ve Terakki Cemiyeti önderleri Osmanlı ülkesinde ekonomik kalkınmanın önceliği olarak aşağıdakilerden hangisini kabul etmişlerdir?

- A) Uzman Personel
- B) Yerli Sanayi
- C) Milli Burjuvazi
- D) Teknolojik Alt Yapı
- E) Hammaddenin Verimliliği

ÖRNEK:

- I. Şirket-i Hayriye
- II. Rüşum-ı Sitte
- III. Dayün-ı Umûmiye

Yukarıdakilerden hangileri Osmanlı dış borçlarını ödeme kavuşturmak amacıyla kurulmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

ÖRNEK!

Aşağıdakilerden hangisi İttihat ve Terakki Cemiyeti iktidarı döneminde milli iktisat politikaları çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerden biri değildir?

- A) Kapitülasyonların kaldırılması
- B) Ticari işlemlerde Türkçenin kullanılmasının zorunlu kılınması
- C) Yabancı sermayeli şirketlerin denetim altına alınması
- D) Düyun-ı Umumiye faaliyetlerinin askıya alınması
- E) İslah-ı Sanayi Komisyonu'nun kurulması

ÖRNEK!

XIX. yy'ın II. yarısının başlarında hızla artan askeri harcamalar Osmanlı Devleti'nin vergi toplama gücünün ötesine geçmişti. Savaş harcamaları iç finans piyasalarının dışında kaynaklar gerektiriyordu.

Bu durumun sonucu olarak, I. iç borçlanmaya gidilmesi, II. ilk defa dış borç alınması, III. itizam usulünün yaygınlaştırılması politikalarından hangileri uygulanmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III